

DATA ON AUTHOR

Kostyk Yevheniia Volodymyrivna, Ph.D. in Pedagogy, Assistant Professor, senior teacher of Document Science Department SHEE «Pereiaslav-Khmelnytskyi Hryhorii Skovoroda State Pedagogical University»
kostyk30@meta.ua

УДК 004.9:316.61

ВПЛИВ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА СОЦІАЛІЗАЦІЮ ОСОБИСТОСТІ

Ткаченко Л. В.

У статті розглядаються можливості впливу інформаційно-комунікаційних технологій на соціалізацію особистості школяра та студента, що визначають його майбутні можливості, духовність і моральні норми. Також наведені приклади позитивних та негативних параметрів впливу інформаційних технологій на формування ціннісних орієнтацій молоді. Відзначено, що інформаційні технології відіграють важливу роль в процесі соціалізації особистості і особливо вагомe місце займають серед факторів соціалізації школярів.

Ключові слова: *інтернет, технології, інформаційно-комунікаційні технології, особистість, соціалізація, параметри впливу.*

ВЛИЯНИЕ ИНФОРМАЦИОННО-КОММУНИКАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ НА СОЦИАЛИЗАЦИЮ ЛИЧНОСТИ

Ткаченко Л. В.

В статье рассматриваются возможности влияния информационно-коммуникационных технологий на социализацию личности школьника и студента, определяющие его будущие возможности, духовность и моральные нормы. Также приведены примеры положительных и отрицательных параметров влияния информационных технологий на

формирование ценностных ориентаций молодежи. Отмечено, что информационные технологии играют важную роль в процессе социализации личности и особенно важное место занимают среди факторов социализации школьников.

Ключевые слова: интернет, технологии, информационно-коммуникационные технологии, личность, социализация, параметры воздействия.

INFLUENCE OF INFORMATION-COMMUNICATION TECHNOLOGIES ON SOCIALIZATION OF THE PERSON

Tkachenko L. V.

The article examines the possibilities of the influence of information and communication technologies on the socialization of the personality of a pupil and a student, determining his future opportunities, spirituality and moral standards. Examples of positive and negative parameters of the influence of information technologies on the formation of value orientations of young people are also given. It is noted that information technologies play an important role in the process of socialization of the individual and occupy an especially important place among the factors of the socialization of schoolchildren.

Key words: Internet, technology, information and communication technologies, personality, socialization, parameters of impact.

Постановка проблеми. В останні десятиліття спостерігається інтенсивний розвиток інформаційно-комунікаційних, комп'ютерних, електронних, цифрових й інтернет-технологій. Сучасні технології впроваджуються буквально в усі сфери людської життєдіяльності, а в багатьох з них стають просто незамінними, в результаті кардинально трансформуючи наше суспільство, виробництво і побут. Особливо яскраво на тлі бурхливого розвитку цих технологій виділяється всесвітня глобальна мережа Інтернет, тому що сучасний Інтернет – це, в першу чергу, інформація, а інформація в нашому світі, як відомо, це дуже потужне знаряддя, іноді навіть зброя. Інформація в суспільстві стає першочерговою потребою, продуктом людської діяльності,

джерелом знань, основою планування, прогнозування і моделювання, одним із чинників прийняття рішень і управління процесами в суспільстві, освіті і техніці.

Актуальність дослідження. Сучасне суспільство характеризується глобальним процесом інформатизації, стрімким переходом на новий етап розвитку – постіндустріальне або інформаційне суспільство. У зв'язку з цим виникає питання: наскільки необхідним і, звичайно ж, продуманим в аспекті впливу на людину є настільки інтенсивний розвиток сучасної обчислювальної техніки, комп'ютерних мереж і нових інформаційних технологій?

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В інформаційному суспільстві, рівня якого намагається досягти Україна, найвищою цінністю є індивідуальність особистості. На основі глибокого аналізу сучасної соціальної ситуації в суспільстві, багато вчених досліджують і аналізують проблему впливу глобалізаційних змін інформаційного простору на становлення підростаючої особистості.

Специфіка культури інформаційного простору активно досліджується вченими (А. Александров, В. Афанасьєв, Д. Белл, В. Біблер, Б. Єрасов, Ф. Майор, Д. Несбіт, П. Ебурдін, А. Печчеї, О. Тоффлер, Р. Вілсон, А. Урсул, Е. Фромм, В. Шейко, Ю. Шредер і ін.). Провідним принципом цієї культури фахівці визначають глобальність, оскільки в обміні інформацією немає ні просторових, ні часових, ні політичних обмежень, наслідком стає щільне взаємопроникнення культур [6, 164].

Мета нашого дослідження зумовлена потребою в обґрунтуванні факторів впливу на процес становлення особистості школяра та студента в умовах глобальних змін інформаційного простору.

Виклад основного матеріалу. Сучасні можливості інформаційно-комунікаційних технологій виводять підростаючу особистість за межі певного культурного ареалу, привносять еталони інших культур [4, С. 501]. Особливо турбує психолого-педагогічну науку негативний і деструктивний вплив інформаційного впливу суспільства на молоде покоління, чия психіка тільки формується і вкрай чутлива до будь-яких впливів ззовні.

Поширення глобальної мережі призвело до того, що сучасне молоде покоління почало самостійно формувати власне інформаційне середовище. У даний час воно характеризується використанням різних сучасних форм медіа. В їх числі – блоги, форуми, інтернет-коментування, віртуальні спільноти, самодіяльні газети і журнали, фото-, аудіо- та відеотворчість, SMS-повідомлення, мобільні комунікації та багато іншого. У сукупності це дозволяє долати підлітку психологічні бар'єри, відчувати себе більш товариським, самостійнішим, впевненішим, успішнішим і шанованішим, ніж в реальному житті. У перспективі це може здійснити істотний вплив на використання можливостей інформаційних ресурсів, з метою виховання і соціалізації підлітків.

Незважаючи на те, що інтернет, як всесвітня мережа, безсумнівно, багато в чому корисний і полегшує діяльність сучасної людини, в той же час, різноманітна інформація і контент, що містяться в мережі інтернет, можуть чинити шкідливий вплив (не тільки при надмірному споживанні) на психіку і здоров'я людей різного віку. Особливо гостро проблема соціалізації в інтернеті проявляється в підлітковому і старшому шкільному віці, коли відбувається активне формування пізнавальних процесів і особистісних якостей людини.

До позитивних параметрів впливу інформаційних технологій на формування ціннісних орієнтацій молоді відносяться:

1. Факторні параметри освіти.

В умовах реформування школи та університети широко практикують використання електронних підручників та аудіокниг. Передбачається, що впровадження подібного роду технологій істотно заощадить час школярів і студентів, що витрачається на пошук і обробку інформації. Тисячі навчальних курсів з різноманітних тем існують у режимі онлайн, дозволяючи людині отримати додаткову освіту, не виходячи з дому. На даний момент, найпопулярніші з таких курсів спеціалізуються на вивченні англійської мови.

Дуже популярні інтерактивні форми проведення занять та тренінгів, що дозволяють обмінюватися знаннями викладачеві і студенту, навіть якщо вони знаходяться на різних континентах.

Крім усього іншого, нові технології дозволяють молодому поколінню оперативно отримувати найновішу, «свіжу» інформацію про те, що відбувається в світі.

Інтернет – найпопулярніше джерело отримання інформації серед інших у молодого покоління.

2. Можливості для спілкування.

Коли ми говоримо про тему «Інформаційні технології та спілкування», перше, що спадає на думку – це інтернет і соціальні мережі. Звичайно, соціальні мережі надають суперечливий вплив на молоде покоління.

Соціальні мережі дозволяють знайти молодим людям однодумців, прихильників, які поділяють їхні інтереси і мають можливість спілкуватися з ними незалежно від місця розташування.

До того ж, нові технології здатні розбивати мовні бар'єри, що також сприяє спрощенню процесу спілкування. Вже винайдений онлайн-перекладач для програми Skype, який може перекладати на більш ніж 56 мов світу [6]. Працює він досить просто. Користувач пише повідомлення на своїй рідній мові і відправляє, а перекладач Google translate переводить текст в режимі реального часу й адресат отримує повідомлення, вже перекладене на свою мову.

3. Можливості для пізнання світу.

Зараз, щоб помилуватися видами Ніагарського водоспаду або красою пляжу в Майамі, не обов'язково купувати квитки на літак, а можна побачити все це і багато іншого, не виходячи з дому.

Крім традиційних сайтів з фотографіями існують сайти з постійним онлайн-відео в режимі реального часу. Відео передають камери, встановлені в різних куточках планети.

4. Можливості для роботи.

Інтернет сприяв появі десятка нових професій та тисячі нових робочих місць, що, певним чином, допомагає вирішувати проблему безробіття. Сьогоднішнім школярам і студентам інтернет дає можливість додаткового заробітку. Два найбільш поширених заняття в мережі для молоді – це копірайт і рерайт, тобто робота з написанням статей та обробкою тексту. Інформаційні технології також дали путівку в життя мільйонам

випускників ВНЗ. Дивно те, що 10 найбільш затребуваних робіт в 2010 році не існували в 2004 р. У цю десятку як в 2010 р., так і в 2011 р. входять ІТ-фахівці, логісти, керівники ІТ-проектів, інженери і фахівці з нанотехнологій [7].

Прогрес не стоїть на місці. Зараз суспільство готує студентів до роботи, яка ще не існує, використовує технології, які ще не винайдено, щоб вирішити проблеми, які виникнуть у майбутньому.

5. Можливості для проведення часу.

Крім вищезазначених соціальних мереж, в інтернеті існують тисячі блогів, форумів, чатів, інтернет-магазинів, сайтів з картинками, музикою та відео.

Найпопулярнішим відео-порталом є YouTube. На ньому розміщено відео від аматорського до професійного, а рейтинг деяких роликів обчислюється мільйонами переглядів.

Дуже модним стає робити покупки в інтернет-магазинах.

Можна зробити висновок, що інформаційні технології роблять молодь більш мобільною і комунікабельною, яка швидко реагує на зміни, що відбуваються в навколишньому середовищі, а головне, здатною сприймати велику кількість інформації, одночасно виконуючи супутні дії.

Безсумнівно – це впливає на формування цінностей, світогляду і практичного досвіду, а значить, відбувається зміна параметрів і форм процесу соціалізації молоді.

Розглянувши позитивну сторону впливу соціальних мереж на процес соціалізації молоді, не можна не брати до уваги і негативну сторону цього явища.

До негативних параметрів впливу інформаційних технологій на формування ціннісних орієнтацій особистості ми відносимо:

1. Вплив соціальних мереж на процес соціалізації молодих людей.

Соціальні мережі займають важливу частину в житті сучасної молоді, так як спілкування в мережі є для них важливіше за все і саме на це вони витрачають весь свій вільний час.

Можна сказати, що соціальні мережі потрібні молодим людям тільки для розваги, так як основною метою їх

відвідування є перегляд відео, скачування музики та інше. У мережі молоді люди не обговорюють нічого серйозного, просто спілкуються з друзями та знайомими. Мова йде про простий засіб комунікації, і втрачається цінність саме духовного спілкування.

Таким чином, існує небезпека, що інтернет-простір стане основним місцем «проживання» молодих людей і реальне життя перестане їх цікавити.

2. Деструктивний вплив інформаційних технологій.

Інтернет і телебачення в наші дні є «розсадником» соціально-деструктивної інформації. Антигуманна і кримінальна інформація, нав'язлива реклама – все це насаджує в суспільстві культ насильства, жорстокості, спотворюючи моральні засади і породжуючи ситуацію всюдозволеності.

Проблема інформаційного середовища має взаємозв'язок з порушеннями встановлених норм української мови і використанням в цих інформаційних сферах, таких як побут і література, ненормативної лексики, сленгу, жаргонних виразів, іншомовних запозичень.

Все це дезорієнтує молодь. Тому молоді, як найбільш схильної до впливу різноманітної інформації, слід навчитися з обережністю ставитися до неї.

3. Шахрайство в мережі.

Все більше підлітків починають займатися комп'ютерним шахрайством. Основною метою незаконної діяльності молодих людей в мережі є не жадоба збагачення за чужий рахунок, а бажання у визнанні своїх «заслуг».

Основні злочини в мережі: обмін номерами чужих кредитних карток, злом сайтів, видобування та обмін чужої особистої інформації, поширення шкідливих програм.

Основна проблема даного явища в тому, що серед молодих людей не проводиться будь-якої особливої профілактики, щоб запобігти можливим злочинам. А в інтернет-просторі взагалі існує думка про те, що «хакерство – це круто».

4. Шкода для здоров'я.

Майже всі фахівці закликають користувачів з обережністю ставитися до інтернету та комп'ютера, щоб

запобігти можливим негативним наслідкам для здоров'я.

Педіатри не втомлюються повторювати, що тривале сидіння за комп'ютером псує зір і поставу.

Психологи повідомляють, що діти і підлітки, які проводять багато часу за комп'ютером, надмірно збудливі, у них розвивається агресія, фобії, вийшовши з комп'ютерного задзеркалля, вони важко орієнтуються в реальному світі.

Таким чином, надмірне захоплення новими технологіями вже з дитинства загрожує нездоровим і не цілком адекватним станом нового покоління.

5. Нові технології як причина несамостійності молодого покоління.

Безсумнівно, нові технології роблять наше життя простіше. Однак, щодо молодого покоління, в цьому і може полягати небезпека. Більшість молодих людей, розбещених досягненнями науково-технічного прогресу, вже не в змозі самостійно мислити і приймати рішення. Обробку інформації та формування аналітичних висновків молодь залишає за пошуковими системами. Споживаючи величезну кількість інформації, вони часто не думають про її зміст.

6. Інтернет-залежність.

Мабуть, найбільший мінус інформаційних технологій – це залежність.

Сучасна людина вже не уявляє своє життя без техніки, що робить його життя в сотні разів простіше. Що ж стосується молоді, найбільша їх залежність – це інтернет.

Сьогодні інтернет-залежністю страждає кожен другий відвідувач мережі. Психологи вважають її психічним захворюванням, не менше небезпечним, ніж алкоголізм і наркоманія. Однак фахівців, які допомагають від нього позбутися, мало, а число «Інтернет-хворих» з невблаганною швидкістю зростає. Уже зараз, за найскромнішими підрахунками соціологів, число хворих обчислюється мільйонами.

У даній статті розкриті негативні і позитивні аспекти впливу інформаційних технологій на процес соціалізації молодого покоління. Однак, спочатку все залежить від особистості. Яку роль будуть відігравати інформаційні

технології у житті молодшої людини – прогресуючу або регресуючу – це особиста перевага кожного.

Інформаційні технології – це зло чи благо? Неможливо однозначно відповісти на це запитання. Вони можуть нести в собі можливості, як для розвитку, так і для деградації особистості.

Зараз молодь засвоює всю необхідну інформацію, яка формує її світогляд, через ЗМІ та мережу інтернет. Засвоєння цінностей з даних джерел призводить до їх спотворення та часткової заміни.

Висновок. Таким чином, інформаційні технології трансформують процес соціалізації молоді, поступово змінюючи ідеали, цінності, потреби, ставлення до навколишнього середовища й моделі поведінки.

Інформаційні технології – це лише інструмент, який сприяє становленню особистості. Але все залежить від початкових параметрів особистості. ІТ посилюють диференціацію в молодіжному середовищі, коли активні, використовуючи позитивні параметри інформаційних технологій, стають активнішими, а пасивні беруть мінімум і стають пасивнішими.

Список використаних джерел

1. Дементієвська Н. П., Морзе Н. В. Комп'ютерні технології для розвитку учнів та вчителів. Інформаційні технології і засоби навчання: зб. наук. пр. За ред. В. Ю. Бикова, Ю. О. Жука. К. : Атіка, 2005. С. 76–95.
2. Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) та їх роль в освітньому процесі [Електронний ресурс] / С. Дишлева. Режим доступу : <http://osvita.ua/school/technol/6804>.
3. Козлакова Г. О. Теоретичні і методичні основи застосування інформаційних технологій у вищій технічній освіті: монографія. К. : ІЗМН, ВПОЛ, 1997.–180 с.
4. Орлова Т. В. История современного мира (XV-XX века). К.: Викар, 2007.–552 с.
5. Сутність поняття «Інформаційно-комунікаційні технології» та їх значення на сучасному етапі модернізації освіти [Електронний ресурс] /

- Н. Ю. Фоміних. Режим доступу: http://www.nbuu.gov.ua/portal/soc_gum/pfto/2009_5/files/ped905_77.pdf.
6. Шейко В. М. Культура. Цивілізація. Глобалізація (кінець ХІХ-початок ХХ в.): монографія: в 2 т. Х.: Основа, 2001.–Т.1.–520 с.
 7. Яременко І. А. Педагогізації впливання електронних СМІ на соціальну активність особистості: монографія. Магнітогорськ: Магу, 2001.–304 с.
 8. Intel «Навчання для майбутнього». Електронний посібник. [3-є видання]. Intel Corporation, 2005. Режим доступу: <http://v10.iteach.com.ua/posibnik-navchannya-dlya-majbutngo-10-1>.
 9. Intel «Навчання для майбутнього». К. : Вид. «Нора-прінт», 2006.–416 с.

References

1. Dementiievskia N. P., Morze N. V. Kompiuterni tekhnolohii dlia rozvytku uchniv ta vchyteliv. Informatsiini tekhnolohii i zasoby navchannia: zb. nauk. pr. Za red. V. Yu. Bykova, Yu. O. Zhuka. K. : Atika, 2005. S. 76–95.
2. Informatsiino-komunikatsiinitekhnolohii (IKT) ta yikh rol v osvithomuprotsesi [Elektronnyi resurs] / S. Dyshlieva. Rezhym dostupu :<http://osvita.ua/school/technol/6804>.
3. Kozlakova H. O. Teoretychni i metodychni osnovy zastosuvannia informatsiinykh tekhnolohii u vyshchii tekhnichnii osviti: Monohrafiia. K.: IZMN, VIPOL, 1997.–180 s.
4. Orlova T. V. Ystoryia sovremennoho myra (KhV-KhKh veka). K.: Vykar, 2007. 552 s.
5. Sutnist poniattia «Informatsiino-komunikatsiini tekhnolohii» ta yikh znachennia na suchasnomu etapi modernizatsii osvity [Elektronnyi resurs] / N.Iu. Fominykh. Rezhym dostupu : http://www.nbuu.gov.ua/portal/soc_gum/pfto/2009_5/files/ped905_77.pdf.
6. Sheiko V. M. Kultura. Tsyvlyzatsiia. Hlobalyzatsiia (konets KhIKh-nachalo KhKh v.): monohrafiia: v 2 t. Kh.: Osнова, 2001.–Т.1.–520 с.
7. Iaremenko Y. A. Pedahohyzatsyy vlyianyia elektronnykh SMY na sotsyalnuuu aktyvnost lychnosty: monohrafiia. Mahnytohors'k: Mahu, 2001.–304 с.

8. Intel «Navchannia dlia maibutnoho». Elektronnyi posibnyk. [3-e vydannia]. Intel Corporation, 2005. Rezhym dostupu: <http://v10.iteach.com.ua/posibnik-navchannya-dlya-majbutngo-10-1>.
9. Intel «Navchannia dlia maibutnoho». К.: Vyd. «Nora-print», 2006.—416 s.

ДАНИ ПРО АВТОРА

Ткаченко Лариса Василівна, к. філ. н., доцент кафедри педагогіки

ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»

e-mail: larisa_tkachenko_80@ukr.net

ДАНИЕ ОБ АВТОРЕ

Ткаченко Лариса Васильевна, к. фил. н., доцент кафедры педагогики

ГПУЗ «Переяслав-Хмельницкий государственный педагогический университет имени Григория Сковороды»

e-mail: larisa_tkachenko_80@ukr.net

DATA ON AUTHOR

Tkachenko Larisa V., Ph.D., associate professor, department of pedagogics,

Pereyaslav-Khmelnysky Hryhoriy Skovoroda State Pedagogical University

e-mail: larisa_tkachenko_80@ukr.net

УДК 004:[001+37]

РОЛЬ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАУЦІ ТА ОСВІТІ

Підборський Ю. Г.

Стаття присвячена ролі інформаційних технологій (ІТ), дослідженню проблем впровадження, розвитку та використання сучасних інформаційних технологій в науці та